

Неля Русіна

ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»

ORCID ID 0000-0001-5826-8788

DOI 10.24139/2312-5993/2017.08/093-101

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НАПРЯМКУ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ В УНІВЕРСИТЕТАХ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

У статті представлено сучасні підходи до побудови навчальних програм підготовки фахівців напряму землепорядкування в університетах Республіки Польща. Метою статті є з'ясування сучасних підходів до побудови навчальних програм підготовки фахівців напряму землепорядкування в університетах Польщі. У процесі написання статті був використаний системний підхід, логічний метод дослідження та аналіз психолого-педагогічної, науково-технічної літератури. Установлено, що навчальні програми орієнтовані на кредитно-модульну систему організації навчального процесу, Національні рамки кваліфікації. Освітня програма розглядається як опис послідовних результатів навчання, які відповідають сфері професійної діяльності чи освітньої галузі, відповідно до Національних рамок кваліфікації для вищої освіти і також опис навчального процесу, що призводить до досягнення цих результатів разом із приписами окремих модулів цього процесу з пунктами ECTS.

Ключові слова: навчальні програми, навчальний модуль, підходи навчальних програм, міжпредметний зв'язок.

Постановка проблеми. 19 травня 2005 р. було ухвалено рішення про приєднання України до Болонського процесу [1]. Підписавши угоду щодо стандартизації підходів до організації навчального процесу й функціонування вищої школи в Європейському Союзі, Україна визнала принципи, на яких будується європейський освітній, дослідницький та культурний простір і взяла на себе зобов'язання реформувати національну систему освіти відповідно до основних положень Болонської декларації, серед яких найважливішим вважається якість вищої освіти [2]. Саме вивчення світового досвіду технічної освіти є одним із найважливіших інструментів розробки і впровадження нових ідей, який надає можливості глибше осмислити специфіку інженерної роботи, запобігти помилкам при підготовці працівників галузі землеустрою в нашій країні, упровадити в навчання основні концепції, що пройшли випробування часом: поєднання теорії та практики, тісну міждисциплінарну інтеграцію [3].

Аналіз актуальних досліджень. Важливе місце у вивченні проблеми підготовки майбутніх працівників освітнього напряму «Геодезія та землеустрій» займають праці українських науковців С. Войтенко, Й. Дороша, О. Іванюти, А. Лященко, А. Мартина, Л. Пендзей, А. Третьяка, Н. Шемчук, Р. Шульца, З. Флекає та ін. Оскільки проблема підготовки землепорядників в Україні реалізується в умовах земельної та адміністративної реформ,

запровадження ринку сільськогосподарських земель, велике значення для нас має досвід розв'язання цієї проблеми в зарубіжних країнах.

Мета статті. Отже, аналіз стану обраної теми засвідчує її актуальність і зумовлює мету нашого дослідження – з'ясувати сучасні підходи до побудови навчальних програм підготовки фахівців напряму землевпорядкування в університетах Республіки Польща.

Методи дослідження. У процесі написання статті були використані різні методи дослідження. Так, аналіз філософської, психолого-педагогічної, науково-технічної літератури з проблеми створення навчальних програм, які використовуються в підготовці фахівців напряму землевпорядкування в університетах Республіки Польща. Системний підхід і логічні методи дали змогу визначити основні підходи в побудові навчальних програм у польських університетах, а саме компетентнісний підхід, використання державних рамок кваліфікації тощо.

Для дослідження було використано значну кількість інформаційних джерел, основу яких становлять фундаментальні положення зарубіжних та вітчизняних учених про основні напрями освітніх інновацій, статті.

Виклад основного матеріалу. Слід зауважити, що методологія побудови освітньої програми та її профілю передбачає [5, с. 31–36]: визначення профілю програми; визначення програмних компетентностей; формулювання програмних результатів навчання; вирішення питання щодо моделювання освітньої програми; визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожного модуля; визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання; перевірка охоплення загальних та предметно-специфічних (фахових) компетентностей; розроблення освітньої програми та її структурних одиниць; перевірка збалансованості та реалістичності програми; моніторинг та вдосконалення програми її реалізації. Варто вказати, що навчальна програма повинна відповідати потребам у фахівця на регіональному та державному рівнях та чи буде вона юридично визнаною в інших країнах [6; 7].

Підкреслимо, що методологічні основи студентоцентрованого навчання узагальнені в матеріалах міжнародного проекту «Гармонізація освітніх структур в Європі», Тюнінг (Tuning educational structures in Europe, TUNING), метою якого є розроблення принципів підходів до створення, удосконалення, запровадження, оцінювання та підвищення якості програм вищої освіти всіх трьох її циклів. Основними категоріями студентоцентрованого навчання є компетентності та результати навчання, які означили компетентнісний підхід до побудови освітніх програм [6, с. 5–7].

Утім, слід погодитися з ученими Польщі, які вважають, що професійні програми підготовки повинні максимально відповідати вимогам конкретного робочого місця та враховувати окремі риси й досвід особи в даній галузі науки; навчальний процес об'єднує теорію з практикою, що виявляється у

використанні методів активізації навчання; викладання ґрунтується на поступовому накопиченні знань, навичок та уявлень (психофізичних особливостей), а перехід на наступний рівень відбувається для кожного студента індивідуально, тільки після зарахування попередньої позиції; гнучкість програм, їх адаптація до конкретних умов праці, загальний рівень освіти та індивідуальний потенціал студента забезпечить модульна структура навчального плану; модуль (модульна одиниця) – це окрема частина навчального плану, яка надає студентам певні професійні компетенції; дидактичні матеріали, які є невід'ємною частиною програм, спрямовані на студента, щоб він міг навчатися самостійно або під керівництвом викладача, широко використовувати мультимедійні технології; кожен модуль (модульна одиниця) оцінюється та зараховується окремо, що дозволяє студенту отримати сертифікат, який засвідчує компетенцію відповідного модуля; викладач виступає як консультант, партнер, який організовує та керує навчальним процесом, і надає відгуки про досягнення студента [3].

Нашими дослідженнями встановлено, що контроль якості вищої освіти в Польщі здійснює створена у 2002 році Державна Акредитаційна Комісія (Państwowa Komisja Akredytacyjna), яка охоплює цивільну освіту і всю вищу освіту [48; 49, с. 5]. Компетенція комісії передбачає оцінку якості навчання як у державних, так і в приватних закладах освіти. Думка Акредитаційної комісії є підставою для рішення міністра у справі визнання повноважень щодо вищої освіти, їх відстрочки або вилучення. Важливим кроком Польщі стала робота над стандартизацією навчання за трансферною системою європейських кредитів (ECTS) [47; 49, с. 5]. Підкреслимо, що процесуальна модель оцінки і вдосконалення якості освіти, що прийнята Акредитаційною Комісією, заснована на семи модулях, які відповідають ключовим елементам забезпечення якості освіти в навчальних закладах (місія і стратегія, студенти, викладачі, адміністративно-правові та матеріально-технічні ресурси, дидактичні процеси, наукові дослідження, вплив на оточення). Установлений діапазон оцінки, що базується на філософії загального управління якістю (Total Quality Management) і дозволяє оцінювати якість освіти в навчальних закладах та роботу окремих факультетів, кафедр, відділів тощо. Кожен модуль процесуальної моделі оцінки й удосконалення якості освіти висвітлюється в наступному порядку. Представлений загальний стандарт якості, у якому пояснюється, на що спрямований кожний рівень освіти. Кожен із модулів оцінюється відповідно до висунутих критеріїв оцінки якості освіти. Для кожного з ключових критеріїв формуються показники, що дозволяють оцінити елементи процесу освіти. Така структура модулів дозволяє легко провести оцінку і представити її результати в структурованому вигляді [50, с. 66].

На думку А. Kraśniewski, розробка ґрунтовних програм навчання на університетському, післяуніверситетському рівнях підготовки персоналу й підвищення професійної кваліфікації є одним із шляхів підвищення загальної

якості контингенту студентів у тому або іншому конкретному навчальному закладі. Зауважимо, що основним принципом побудови навчальних програм стає використання Державних рамок кваліфікації, на відміну від традиційного предметного підходу. Підкреслимо, що такий підхід визначив: результати навчання як опис категорій знань, умінь і загальні компетентності; студенти здобувають кваліфікації на трьох рівнях і двох профілях (загально-академічний або практичний); вісім напрямів знань, які відповідають OECD/EUROSTAT/UNESCO (гуманітарні науки, соціальні науки, природничі науки, технічні науки, точні науки, медичні науки, сільськогосподарські, лісові та ветеринарні науки, мистецтво) [8, с. 6].

Слід зауважити, що *S. Macioł* [9, с. 15] називає дев'ять завдань, від яких залежить модернізація європейських університетів і використання їхнього великого потенціалу, серед яких: скасування бар'єрів навколо університетів у Європі; забезпечення справжньої автономії та підзвітності університетів; стимулювання партнерства із бізнес-спільнотою; правильне поєднання кваліфікації та навичок для ринку праці; зменшення недофінансування освіти та підвищення ефективності фінансування освіти та досліджень; збільшення міждисциплінарності та трансдисциплінарності; активація знань через співпрацю із суспільством; нагородження передового досвіду на найвищому рівні. Тому польська вища школа повинна активізувати свої позиції та підвищити привабливість і життєвість освітніх програм і досліджень, піднімати їх якість, упроваджувати професійні методи управління вишами [10].

У процесі дослідження встановлено, що в освітній процес у вищій школі Польщі постійно контролюється працівниками вишу, акредитаційною комісією [11]. Відмітимо, що елементами перевірки є: навчальні програми та результати навчання. Програми навчання визначаються як опис окреслених результатів навчання та процесу навчання, упровадженого для отримання тих результатів, із прописаними для кожного модуля програми кредитами ECTS. Програма включає навчальний план та опис окремих модулів, на основі заздалегідь визначених результатів навчання. Зокрема, при навчанні землевпорядних спеціальностей рівня бакалавра обов'язкові дисципліни складають, у середньому, до 60 % загального обсягу навчального часу. Більше 20 % курсів є елективними, 20 % відведено факультативам. Зауважимо, що вибір дисциплін із різних блоків забезпечує гнучкість всієї системи підготовки фахівців галузі землеустрою.

Зауважимо, що навчальна програма курсу «Презентаційні технології просторових явищ» (*Techniki prezentacji zjawisk przestrzennych*) Університету Вроцлава за напрямом «*Gospodarka Przestrzenna*» 2017–2018 н.р. [81] сприяє набуттю навичок студентами з використання комп'ютерних технологій та пристроїв. Цей курс не навчає основ роботи з комп'ютером,

його мета полягає в тому, щоб студенти вміли презентувати просторові явища в аналітично-студійних роботах, які пов'язані із просторовою організацією території.

Підкреслимо, що відповідно до мети простежується міжпредметний зв'язок, який визначає напрями дослідження через канали й форми, що широко обговорюються і оприлюднюються. Дорогоказ до отримання диплому – це вміння студентів репрезентувати отримані знання щодо теоретичних концепцій та в обґрунтуванні результатів пошуків із професійної та суспільної галузей: наскільки висновки, зроблені студентом у дипломній роботі, відповідають вибраній темі дослідження. Відповідно, як інженерна, так і магістерська роботи мають спільні елементи, які стосуються огляду теоретичних відомостей, інвентаризації проектних рішень та їх графічного представлення [13, 14].

Відповідно до наших досліджень, у Варшавському університеті природничих наук (2017–2018 н.р.) проводиться підготовка землевпорядників із отриманням ними ступеня магістра. Програма розрахована на три семестри та складає навчальні дисципліни: загального циклу, фахові й вибіркові. Так, *Агроекосистема* (*Agroecosystema*) – обов'язкова фахова дисципліна (2 кредити) – забезпечує можливість для магістрів: пізнання екосистем сільських територій (рілля, пасовища, пар і обліг), пізнання найважливіших рослин, які поширені в різних агроекосистемах, розуміння ролі екосистем в економіці країни (значення економічне та екологічне), використання вмінь передбачення спадку на ріллі або сівозмін. Дисципліна також забезпечує основи рільництва, природоохоронного управління територією, екологічного просторового планування, охорони природи.

Підкреслимо, що елементи і вага впливу на кінцеву оцінку включає: зарахування занять – на підставі екзаменаційного тесту з лекційного матеріалу (40 %) ркт.), зарахування практичних робіт (40 %) та оцінки активності студента під час дискусій, виконання індивідуальних завдань у галузі рослинництва (20 % від загальної кількості пунктів). Зарахування відбувається, якщо студент набере не менше 51 % від загальної кількості пунктів.

Законодавчі методи в плануванні (*Techniki legislacyjne w planowaniu*) (5 кредитів) надають знання у сфері права та значення плану місцевості в державній системі права. Студенти набувають уміння опрацьовувати правові акти – місцевого плану просторового управління (*miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego* (MPZP) відповідно із засадами права й законодавчих повноважень. Слід зауважити, що оцінювання дисципліни має декілька складових. Ключовим призначенням є зарахування колоквиумів та захисту всіх робіт. Студент, який не зміг захистити роботи під час виконання робіт, отримує індивідуальне завдання до реалізації в межах власної праці.

Зарахування пунктів на оцінку: 90–100 % – оцінка bdb, 80–89 % - db+, 70–79 % - db, 60–69 % - dst+, 50–59 % dst, 0–49 % ndst.

Ця форма оцінки передбачає результати навчання: W01 – студент знає і розуміє значення MPZP як місцевого правового акту, знає методи і способи оцінювання формального правового запису плану, знає як формулювати окремі просторові поняття, знає зміст і засади місцевого управління щодо умов забудови; U01 – студент набуває умінь написання рішень ради гміни, може описувати межі просторових об'єктів відповідно до умов реєстрації, використовує засади законодавчої техніки, яка застосовується до використання MPZP. U02 – студент вміє складати адміністративні рішення, у тому числі про прийняття рішень щодо умов будівництва відповідного об'єкту. Може виготовляти детальні плани на конкретний будівельний об'єкт. Вміє користуватися правовими актами і може використовувати їх у формулюванні приписів, заборон, обмежень та допуску в текстах. K01 – студент співпрацює і працює в групі, беручи в ній різні ролі, демонструє необхідність постійно вдосконалювати та оновлювати знання, пов'язані з просторовим управлінням.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

1. Проаналізовані нами навчальні плани за напрямом підготовки фахівців землепорядкування «Gospodarka-przestrzena» університетів Польщі орієнтовані на кредитно-модульну систему організації навчального процесу, Державних рамок кваліфікації. Освітня програма – це опис послідовних результатів навчання, які відповідають для сфери чи освітньої галузі, відповідно до Національних Рамок Кваліфікації для вищої освіти і також опис навчального процесу, що призводить до досягнення цих результатів разом із приписами окремих модулів цього процесу з пунктами ECTS [4].

2. Спільними ознаками проаналізованих навчальних планів є: орієнтація на кредитно-модульну систему організації навчального процесу; радою факультету присвоюється кожній дисципліні пункти ECTS; умовою присвоєння пунктів кредитів ECTS з дисципліни є передбачені результатами навчання досягнення, які підтверджені зарахуванням дисципліни; загальна структура навчальних планів включає цикли дисциплін та практики; кількість ECTS для: семестру – 30, академічного року – 60, студій бакалаврських – 180, студій інженерських – 210, студій другого ступня (після бакалаврату) – 120, студій другого ступня (після інженерських) – 90, студій магістерських (11 семестрів) – 330 [5].

Подальші дослідження цієї проблеми будуть спрямовані на детальне та поглиблене вивчення навчальних планів підготовки землепорядників в Україні та здійснення їх порівняння із польськими. Виявлення умов формування готовності студентів до професійної діяльності в галузі землеустрою.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Адаптація вищої освіти Польщі до умов Болонського процесу*. Режим доступу: <http://www.experts.in.ua> (*Adaptation of higher education in Poland to the conditions of the Bologna process*. Retrieved from: <http://www.experts.in.ua>).
2. Вахріна, О. В. (2014). Система вищої освіти Польщі в європейському просторі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5 (39), 3–10 (Vakhrina, O. V. (2014). The system of higher education in Poland in the European space. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 5 (39), 3–10).
3. Журавська, Н. С. (2006). Глобальна мережа: основний засіб доставки освіти у вищих навчальних закладах зарубіжних країн. *Нова педагогічна думка*, 4, 18–20 (Zhuravska, N. S. (2006). Global network: the main means of delivering education in universities abroad. *New pedagogical thought*, 4, 18–20).
4. *Комюніке Конференції Міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти «Загальноєвропейський простір вищої освіти – Досягнення цілей»*, м. Берген, 19–20 травня 2005 р. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_576 (*Communiqué of the Conference of Ministers of Europe, responsible for the field of higher education “The European Higher Education Area - Achieving Goals”*, Bergen, 19–20 May 2005. Retrieved from: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_576).
5. Мозолев, О. (2016). Процесуальний підхід до розробки моделі управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі. *Continuing professional education: theory and practice (Series: pedagogical sciences)*, Issue 3–4, 65–70 (Mozolev, O. (2016). Process approach to the development of a model for quality management in the field of physical culture and sports in Poland. *Continuing professional education: theory and practice (Series: pedagogical sciences)*, Issue 3–4 (48–49), 65–70).
6. Рашкевич, Ю. М. *Розроблення освітніх стандартів та освітніх програм*. Режим доступу: <http://www.erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymkareform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here/materiali-here.html> (Rashkevych, Yu. M. *Development of educational standards and educational programs*. Retrieved from: <http://www.erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymkareform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here/materiali-here.html>).
7. Кремень, В. Г. (Ред.) (2014). *Розроблення освітніх програм*. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети» (Kremen, V. H. (Ed.) (2014). *Development of educational programs*. Kyiv: DP “NVTs “Priorities”).
8. Романовська, Л. І. (2013) Система підготовки фахівців з соціальної роботи за кордоном на прикладі розвинених країн. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України: Педагогічні науки*, 3. Режим доступу: [file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B5%D0%BB%D1%8F/Downloads/Vnadps_2013_3_21%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B5%D0%BB%D1%8F/Downloads/Vnadps_2013_3_21%20(1).pdf) (Romanovska, L. I. (2013). System of preparation of specialists in social work abroad on the example of developed countries. *National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine Bulletin: Pedagogical sciences*, 3. Retrieved from: [file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B5%D0%BB%D1%8F/Downloads/Vnadps_2013_3_21%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B5%D0%BB%D1%8F/Downloads/Vnadps_2013_3_21%20(1).pdf)).
9. *Система освіти в Польщі – Болонська система в Польщі*. Режим доступу: <http://www.osvitapol.info> (*The education system in Poland – the Bologna system in Poland*. Retrieved from: <http://www.osvitapol.info>).
10. Запорожченко, О. В., Хмарський, В. М. (Ред.) (2016). *Теоретико-методичні засади розроблення освітніх програм*. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (Zaporozhchenko, O. V., Khmarskyi, V. M. (Eds.) (2016). *Theoretical and methodological principles of the development of educational programs*. Odessa: I.I. Mechnikov Odessa National University).

11. Delnicki, M. *Praca dyplomowa – zwieńczenie toku studiów na specjalności Urbanistyka w planowaniu przestrzennym*. Retrieved from: [file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B5%D0%BB%D1%8F/Downloads/2015_Delnicki_M_Bartoszczuk_W_Praca%20dyplomowa_S17%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B5%D0%BB%D1%8F/Downloads/2015_Delnicki_M_Bartoszczuk_W_Praca%20dyplomowa_S17%20(1).pdf)

12. Kraśniewski, A. *Jak przygotowywać programy kształcenia zgodnie z wymaganiami wynikającymi z Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego?* Retrieved from: http://www.jakosc.ath.bielsko.pl/files/Jak_przygotowywac_KRK.pdf

13. Ksieniewicz, J. *Programy modułowe krok po kroku – koncepcja kształcenia modułowego*. Retrieved from: <http://www.kształceniemodulowe.koweziu.edu.pl/tworzenie-programow-modulowych.html>

14. Macioł, S. (2009). *Szkolnictwo wyższe. Wyzwania XXI wieku*. Polska, Europa, USA1 – recenzja. *E-mentor*, 3 (30), 15–17.

15. Pacana, A., Woźny, A., Sobczyńska, A. (2016). *Koncepcja oceny jakości programów kształcenia*. *Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej Zarządzanie*. 22, 264–273

16. *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Retrieved from: <http://www.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2013/10/prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-26-stycznia-2017.pdf>

17. *Regulamin studiów Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu*. Retrieved from: https://www.upwr.edu.pl/p/bip/akty_prawne/2014/uchwala_nr_50-14_regulamin_studiow.pdf

18. *Romuald Zabielski Przewodnik pisania prac magisterskich i dysertacji doktorskich dla studentów SGGW*. Retrieved from: http://www.sggw.pl/image/data/SGGW/aktualnosci/01_2014/Przewodnik-pisania-prac-wyd-II.pdf

19. Thieme, J. K. (2009). *Szkolnictwo wyższe. Wyzwania XXI wieku*. Polska, Europa, USA. Warszawa: Difin.

20. *Załącznik nr 5 Sylabusy przedmiotów/modułów na kierunku Gospodarka Przestrzenna*. Retrieved from: http://www.geogr.uni.wroc.pl/data/files/lib-sylabus_mgr_gospodarka_przestrzenna_2017_18.pdf

РЕЗЮМЕ

Русина Неля. Современные подходы к разработке учебных программ подготовки специалистов направления землеустройство в университетах Республики Польша.

В статье представлены современные подходы к разработке учебных программ подготовки специалистов направления землеустройство в университетах Республики Польша. Целью статьи является выяснение современных подходов к построению учебных программ подготовки специалистов направления землеустройство в университетах Польши. В процессе написания статьи был использован системный подход, логический метод исследования и анализ психолого-педагогической, научно-технической литературы. Установлено, что учебные программы ориентированы на кредитно-модульную систему организации учебного процесса, Национальную рамку квалификации. Образовательная программа рассматривается как описание последовательных результатов обучения, соответствующих сфере профессиональной деятельности или образования, в соответствии с Национальными рамками квалификации для высшего образования, а также описание учебного процесса, что приводит к достижению этих результатов вместе с предписаниями отдельных модулей этого процесса с пунктами ECTS.

Ключевые слова: учебные программы, учебный модуль, современные подходы разработки учебных программ, межпредметная связь.

SUMMARY

Rusina Nelia. Modern approaches to the construction of educational programs for specialists in the field of land management in the universities of the Republic of Poland.

The aim of the article is to determine modern approaches to building educational programs of training the specialists in the field of land management at universities of the Republic of Poland. In the process of writing the article different methods of research were used. Research methods included the analysis of philosophical, psycho-pedagogical, scientific-technical literature on the problem of creation of training programs and systematic approach and logical methods that allowed determining the main approaches in building training programs. The main categories of student-centered learning are competences and learning outcomes which identified the competence approach to the design of educational programs. The quality control of higher education in Poland is carried out by the State Accreditation Commission. The basic principle of construction of the educational programs is the use of Government framework of qualifications. The program includes curriculum and a description of the different modules based on predetermined learning outcomes. During the process of studying land management professions of bachelor level, compulsory disciplines take (on average) up to 60 % of the total study time. More than 20 % of courses are elective, 20 % are given to electives. It should be noted that the selection of subjects from different blocks provides flexibility of the whole system of training specialists in the field of land management. Enrollment of educational disciplines is carried out on the basis of the examination test on the lecture material, the enrollment of practical work and assessment of the student's activity during the discussions, and individual assignments. Enrollment occurs if the student earns at least 51 % of the total number of points. The learning outcomes include that the student knows and understands, acquires skills, cooperates in a team, taking on different roles. An educational program is a description of learning outcomes relevant to the sector or the educational field, according to the National Qualifications Frameworks for higher education and a description of the educational process that leads to the achievement of these results, together with the requirements of the individual modules of this process with the ECTS points. Common features of the curricula analyses are: orientation to credit-module system of organization of the educational process; the Council of the faculty assigned to each discipline points ECTS; the condition of the assignment of the points ECTS credits in the discipline provided the achievement of learning outcomes, which are confirmed by the admission of the discipline; the general structure of the curriculum includes disciplines and practices; total number of ECTS. Further research will be focused on detailed and in-depth study of the training plans of land surveyors in Ukraine and their comparison with the Polish. Identification of the conditions of formation of readiness of students for professional activities in the field of land management.

Key words: training programs, training modules, approaches of educational programs, interdisciplinary connection